

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

“TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİN BÜYÜME

STRATEJİLERİ” KONFERANSI

AÇILIŞ KONUŞMASI

4 Aralık 2007

HiltonSA Otel, Ankara

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye

Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye

Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium

Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA

Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany

Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29

Tel: +90 (312) 468 10 11

Tel: +32 (2) 736 40 47

Tel: +1(202) 776 77 70

Tel: +49 (30) 288 786 300

Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50

Faks: +90 (312) 428 86 76

Faks: +32 (2) 736 3993

Faks: +1 (202) 776 77 71

Faks: +49(30) 288 786 399

Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org

e-mail: ankoffice@tusiad.org

e-mail: bxoffice@tusiad.org

e-mail: usoffice@tusiad.us

e-mail: berlinoffice@tusiad.org

e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Bakanım, saygıdeğer konuklar, değerli basın mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Türkiye Ekonomisi İçin Büyüme Stratejileri” konferansımıza hoşgeldiniz.

TÜSİAD, ülkemizin güçlü demokrasi, güçlü sosyal yapı ve güçlü ekonomi temelinde çağdaş medeniyetler arasında yer alması hedefiyle çalışmalarını sürdürüyor. Bu bağlamda, sürdürülebilir güçlü bir büyüme ile birlikte AB’ye tam üyeliği vazgeçilmez bir hedef olarak görüyoruz. Ülkemiz, son 20 yıllık süreçte bu hedeflere önemli ölçüde yaklaştı ve ithal ikamesine dayalı kapalı bir ekonomiden, dünya piyasalarına entegre olmuş rekabetçi bir ekonomiye geçiş sağlandı. Önemli reformlar gerçekleştirildi, ekonomi politikaları kapsamında yerinde kararlar alınarak kararlılıkla uygulandı.

Geride bıraktığımız son beş yıl içerisinde, yılda ortalama %7,5 oranında büyüme rakamlarına ulaşıldı ve 1,5 milyon kişi için yeni istihdam olanakları yaratıldı. Enflasyonun da tek haneli oranlara indirildi. Bütçe dengesi ve borçluluk oranlarında gözle görülür bir iyileşme elde edilirken, dünya ekonomisi ile entegrasyon da hızlı bir şekilde devam etti ve dış ticaret hacmimiz önemli ölçüde arttı.

Ancak, çoğu makroekonomik alanda sağlanan bu başarılarla rağmen, işsizlik, yurtiçi tasarruf açığı, bölgesel gelişim farklılıkları, kayıtdışı ekonomi, teknoloji ve inovasyonun yaygınlaştırılması gibi temel ekonomik alanlarda tıkanıklıklar ne yazık ki devam ediyor. Bu tıkanıklıklar ülkemizi uluslararası rekabet arenasında öne çıkmaktan da alıkoyuyor.

Küresel rekabet alanında uluslararası referanslardan biri sayılan Dünya Rekabet Endeksi sıralamasına yıllar itibariyle bakıldığında, 2004 ve 2005 yıllarında Türkiye’nin önemli bir ilerleme kaydettiğini ancak, takip eden yıllarda diğer ülkeler karşısında rekabet gücünü tekrar yitirmeye başladığını görüyoruz. Son olarak, 2007 yılı itibariyle, Türkiye’nin 55 ülke içinde 48. sırada yer aldığı görüyoruz. Çok daha yakın rekabet içerisinde olduğu Avrupa, Orta Doğu ve Afrika bölgesindeki 34 ülke arasında ise ancak 31. sırada yer alıyor.

Bu rakamlar bize, gelişmiş ekonomiler arasına girme sürecini başlattığımızı ancak devam ettirmede aynı oranda başarılı olamadığımızı göstermektedir. Ekonomimizin bugün geldiği konum itibariyle sürdürülebilir büyümenin devam ettirilmesi için gerekli koşulların yaratılmasını artık gündemin üst sıralarına taşımamızdır.

TÜSİAD bu bağlamda, 2004 yılı Haziran ayında “Türkiye Ekonomisi için Büyüme Stratejileri” başlıklı bir proje başlattı ve bugüne kadar söz konusu proje kapsamında 8 rapor yayımladı. Her biri kendi alanında uzman olan seçkin araştırmacılar tarafından yapılan bu çalışmalarda, Türkiye ekonomisinin büyümesi için hayati önem taşıyan çeşitli konular derinlemesine incelendi. Raporların her biri, potansiyel büyüme seviyemizi artırma yolunda bizlere önemli ipuçları veriyor.

Projemizin ilk raporu “Türkiye’de Büyüme Perspektifleri: Makroekonomik Çerçeve, Dinamikler/Strateji” başlığını taşıyor. Bu çalışmada alternatif senaryolar altında Türkiye ekonomisinin 2015 yılına kadar olan dönemde izleyebileceği büyüme patikaları temel sektörler itibariyle tarif ediliyor.

Buna göre, kapsamlı, bütüncül ve akılcı bir büyüme stratejisi için yapılması gerekenler ayrıntılı biçimde ortaya konulmuştur. Bu strateji doğrultusunda:

- teknolojik ilerleme ve verimlilik artışlarının sürekli kılınması,
- istihdama katılım oranının –kadınlar başta olmak üzere- yükseltilmesi,
- kurumsal yönetim ilkelerinin etkinleştirilmesi,
- yatırım ortamının iyileştirilmesi ve
- bölgesel politikalara ağırlık verilmesi

gerekmektedir. Bu koşulların yerine getirilmesi halinde Avrupa Birliği’ne yakınsama süreci hızlanacak ve kişi başına milli gelirimizin 2004 öncesi üye olan 15 Avrupa Birliği ülkesi ortalamasına oranı %28’den %40’a kadar yükselebilecektir.

“Türkiye’de Bölgesel Gelişme Politikaları: Sektör-Bölge Yığınlaşmaları” başlıklı ikinci çalışmamızı, Devlet Planlama Teşkilatı ile ortaklaşa yürüttük. Bu çalışmamızda, bölgesel ve sektörel yapı ortaya konularak, bölge-sektör bağlamında avantajlarımız ve potansiyellerimiz belirlenmeye çalışıldı.

Türkiye, Avrupa ekonomisine entegrasyon sürecinde, bu alandaki yaklaşımını değiştirmek ve sektörel yapıyı Türkiye sathında çeşitlendirilmek durumundadır. Bölgesel farklılıkların azaltılması için öncelikle bölgesel sorunların saptanıp ortadan kaldırılması ve bölgenin cazibesinin topyekûn yükseltilmesi gerekmektedir. Bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının, sektörel çeşitlenmeye ve bölgelerin rekabet avantajlarına uygun sektörlerde uzmanlaşmalarına olanak sağlayacak politikalarla giderilmesi Türkiye’nin büyüme potansiyelini artıracaktır.

Üçüncü çalışmamız olan “Türkiye’de Mali Gelişmişliğin ve Firma Yapısının Ekonomik Büyümedeki Rolü” adlı raporumuzu Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile ortaklaşa gerçekleştirdik. Bu çalışma ile hem büyümenin finansmanı için gerekli kaynak ihtiyacını sağlamak hem de finansman yöntemlerini çeşitlendirebilmek için, sermaye piyasalarının gelişimini sağlayacak bir dizi önlem alınması gerektiğini vurguladık.

Ayrıca, önümüzdeki yıllarda AB uyum sürecinin gerektireceği mevzuat değişikliklerinin, Türkiye’de “şirket yönetimi” kültüründe köklü değişikliklere neden olacağına dikkat çektik. Basel II kriterleri ve yeni Türk Ticaret Kanunu başta olmak üzere; pay sahiplerinin hakları, güvenilirlik, şeffaflık ve denetim gibi alanlardaki düzenlemeler, Türk şirketlerini küresel piyasalarda daha rekabetçi hale getirecektir. Türkiye’nin gelecek dönem ekonomik büyümesinde itici gücü üstlenecek olan şirketler kesimi bu değişikliğe hazır hale gelmelidir.

Dördüncü çalışmamız olan “Türkiye Ekonomisinde Sermaye Birikimi, Verimlilik ve Büyüme: Uluslararası Karşılaştırma ve AB’ye Yakınsama Süreci” başlıklı raporumuzu da yine Devlet Planlama Teşkilatı ile ortaklaşa hazırladık. Bu çalışmamızda sermaye birikiminin, ekonomik büyüme ve sosyal gelişme süreçlerindeki kritik rolüne dikkat çekmeyi amaçladık.

Raporumuzda, OECD ülkeleriyle yapılan karşılaştırma sonucunda, Türkiye ekonomisinde kişi başına düşen sermaye stokunun bu ülkelerin yalnızca dörtte birine karşılık geldiği hesaplanmıştır. Sermaye birikimi yüksek ve sürdürülebilir bir büyüme seviyesine ulaşması açısından hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle, Türkiye, yapısal reformları hız kaybetmeden uygulayarak yüksek büyüme sürecini devam ettirmek ve böylece verimlilik artışlarını sürekli kılmak durumundadır.

Bu proje kapsamında tamamladığımız yedinci raporumuz “Eğitim ve Sürdürülebilir Büyüme: Türkiye Deneyimi, Riskler, Fırsatlar” başlıklı çalışmamızdır. Bu çalışma ile Türkiye ekonomisinin büyüme yapısını eğitim göstergeleri çerçevesinde inceleyerek önümüzdeki dönemde politika uygulamalarına ışık tutmayı amaçladık.

İnsan sermayesinin geliştirilmesine yeterli kaynak ayrılmaması Türk eğitim sisteminde yol açtığı başlıca sorunların yanı sıra, Türkiye ekonomisinin sahip olduğu gelişme potansiyelinin altında kalmasına da neden olmuştur. Raporda bu durumun çözüme kavuşturulması halinde ekonomimizin kazanacağı ivme çeşitli senaryolar altında incelenmiştir. Buna göre, yatırım oranının artırılması ve verimlilik artışı ile insan sermayesi arasındaki bağın güçlendirilmesi durumunda, Türkiye’nin 2006-2020 döneminde potansiyel büyüme oranının yıllık ortalamada %7’ye ulaşabileceği tahmin edilmektedir.

“İstikrarlı Büyüme Önündeki Engel: Kayıtdışı Ekonomi” başlıklı raporumuz ise TÜSİAD Büyüme Stratejileri dizisinin, şimdilik sonucusudur. Bu çalışmada Türkiye’de kayıtdışı ekonominin boyut ve nedenleri irdelenmiş ve AB üyeliği sürecinin kayıtdışı ekonomi üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerine yer verilmiştir.

Raporda, rekabetçilik ve yüksek büyüme hızlarını sürekli kılacak ortamın önündeki en büyük engelin kayıtdışı ekonominin varlığı olduğuna dikkat çekilmiştir. Kayıtdışı faaliyetlerin, girişimcilik ve rekabet ruhuna zarar verdiği, adil rekabet ortamını bozduğu, kaynakların etkin kullanılmasını engellediği ve ülkemizin büyüme potansiyeli önüne set çektiği belirtilmiştir.

Değerli konuklar,

Potansiyel büyüme seviyemizi artırarak, güçlü büyüme sürecini sürdürülebilir kılmamız, ekonomik refahı artırmanın yanında demokratik ve sosyal alanda yapmak istediğimiz atılımları da mümkün kılacaktır. Böylece 2014 yılında AB üyeliği hedefimize ulaşmamız kolaylaşacaktır.

2014 yılında Türkiye’de kişi başı gelirin AB ortalamasının en az yarısı kadar olması üyelik sürecinde ülkemizin eline güçlü bir koz verecektir. Bu nedenle, potansiyel büyümemizi artırarak önümüzdeki 6 yıl boyunca yıllık ortalama %7,5 civarında büyümemiz, ulusal muhasebe sisteminizin Avrupa Muhasebe Sistemine (ESA95) uyarlanmasıyla gerçekleşecek bir kerelik artış da dikkate alındığında, şu an satın alma gücü paritesine göre AB ortalamasının %28’i civarında olan kişi başı gelirimizi 2014 yılında yaklaşık %48’e çekecektir.

Ancak, önümüzdeki altı yıllık dönemde ortalama %7,5 büyümek, geride bıraktığımız son beş yıla oranla çok daha zor olacak. Tüm diğer gelişmekte olan ülkelerin de yapmış olduğu temel reformların tamamlanması yüksek büyüme oranlarını muhafaza etmek için eskisinden daha fazla çaba harcamamızı gerektirecek. Makroekonomik reformlarla elde ettiğimiz başarının ardından, reform sürecini ekonominin mikro düzeyine de ulaştıracak meşakkatli atılımları hızla gerçekleştirmeliyiz.

İç ve dış ekonomik eğilimler de bu açılımları zorunlu kılmaktadır. Son beş yıldır iç talep koşullarının belirlediği ve uluslararası finansal koşulların desteklediği büyüme sürecimiz, 2006 yılının ikinci yarısı itibariyle dış talep odaklı bir niteliğe bürünmüş ve şimdiye kadar lehimize çalışan uluslararası likidite ve talep koşulları, 2007 yılı itibariyle daha muğlâk bir görünüme kavuşmuştur.

Tüm bu nedenlerden ötürü, TÜSİAD olarak, Türkiye’nin benimsemesi gereken büyüme stratejisinin bileşenleri ile ilgili başlattığımız çalışmalarımızın giderek daha fazla önem kazandığını görüyor ve bu doğrultudaki yeni çalışmaların önünü açmaya gayret ediyoruz.

Bu çalışmaların bir parçası olarak bugün düzenlediğimiz konferansımızda konuyla ilgili önemli değerlendirmeleriyle bizi aydınlatacak olan tüm konuşmacılarımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor, bu önemli konuda değerli görüşlerini bizlerle paylaşması için Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek’i kürsüye davet ediyorum.